

Plnění Vládního nařízení Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu za období 2009

Pověřené odborné regionální pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu v Libereckém kraji Muzeum Českého ráje v Turnově

Dne 13. 7. 2004 přijala Rada Libereckého kraje usnesení č. 834/04/RK, kterým schválila Pověření Muzea Českého ráje v Turnově k výkonu odborného regionálního pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu v Libereckém kraji. Muzeum Českého ráje v Turnově se tímto stává odborným garantem péče o tradiční lidovou kulturu v daném regionu. Jako takové vykonává zejména následující činnosti:

1. Je pověřeno funkcí informačního, školícího a metodického pracoviště pro území Libereckého kraje.
2. Provádí dokumentaci tradiční lidové kultury a koordinuje její provádění na území Libereckého kraje.
3. Spolupracuje při identifikaci a zpracování záznamů o jevech tradiční lidové kultury.
4. Spolupracuje s dobrovolnými dokumentátory a zpravodaji, vytváří jejich síť a poskytuje jim metodologickou pomoc.
5. Pořádá specializovaná školení pro dobrovolné zpravodaje a dokumentátory, profesionální pracovníky dokumentace a sbírek.
6. Vytváří specializované databáze z oblasti tradiční lidové kultury.
7. Poskytuje metodickou pomoc státní správě a samosprávě v oblasti tradiční lidové kultury.
8. Shromažďuje doklady o mimořádně hodnotných projevech tradiční lidové kultury v Libereckém kraji.
9. Shromažďuje informace o nejúspěšnějších postupech v uchovávání, prezentaci a předávání projevů tradiční lidové kultury a navrhuje je krajskému úřadu nebo Národnímu ústavu lidové kultury k popularizaci, nebo je ve vlastní působnosti uveřejňuje.
10. Poskytuje informace veřejnosti.
11. Popularizuje a prezentuje shromážděné doklady o projevech tradiční lidové kultury formou výstav a publikací, organizuje výstavy z oborů tradiční lidové kultury, spojené s předváděním dalších projevů tradiční lidové kultury, např. technologické postupy, obřady, obyčeje, zvyky, zpěv a hudbu, tanec atd. Využívá přitom i řemeslníků, interpretů a různých jiných demonstrátorů.
12. Spolupracuje s Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici v záležitostech péče o tradiční lidovou kulturu.

4. Konkrétní úkoly

4.1 Identifikace jevů tradiční lidové kultury

4.1.1 Etno-kartograficky zpracovávat výskyt žijících identifikovaných projevů tradiční lidové kultury na území České republiky a vytvářet informační databáze pro koncepční činnost, operativní podpůrná opatření (viz oddíl 4.3 a zejména 4.4) a pro mezinárodní spolupráci. Zajistit cyklickou aktualizaci tohoto zpracování jedenkrát za deset let.

Plnění:

2006

V roce 2006 se MČR Turnov aktivně zapojilo do celostátního výzkumného úkolu **Identifikace tradičních projevů lidové kultury**. MČR zpracovalo ve 216 obcích a městech Libereckého kraje dotazníky zaměřené na **identifikaci folklórních projevů a tradičních způsobů obživy, tj. v oblasti zemědělské výroby a řemesel**, přičemž MČR Turnov zajistilo zpracování v oblasti bývalých tří okresů Jablonec nad Nisou, Semily a Liberec, s oblastí bývalého okresu Česká Lípa došlo k dohodě o zajištění s Vlastivědným muzeem v České Lípě. Realizace proběhla ve spolupráci se zástupci městských a obecních úřadů, s vybranými kronikáři, muzejními pracovníky a zpravodaji. Garantem projektu bylo MČR Turnov. Ve vybraných případech byly v rámci časových možností tradiční způsoby obživy dokumentovány jako podklad pro výzkum dané oblasti v dalších letech. Výběr lokalit provedla PhDr. Vladimíra Jakoubčová, která je garantem naplnění grantu. Projekt byl splněn v měsíci září, kdy byly na poradě pověřených pracovišť v Uherském hradišti vyplněné a zkompletované dotazníky předány pracovníkům Národního ústavu lidové kultury ve Strážnici. Protože muzeum není pro splnění tohoto úkolu personálně vybaveno (využívá kapacity jednoho odborného pracovníka (etnologa), který současně zastává funkci ředitele organizace), využilo finanční prostředky především na úhradu dohod o provedení práce s pracovníky, kteří pracovali v terénu, na poštovní (rozesílání dotazníků na úřady), úhradu cestovního, telefonních poplatků a kancelářských potřeb.

2007

Muzeum Českého ráje jako pověřené pracoviště zajistilo zpracování dotazníkové akce, zaměřené na **Identifikaci a dokumentaci jevů tradiční lidové kultury v Libereckém kraji téma Lidová religiozita + Sídlo, dům, bydlení** v obcích a městech regionů Českého ráje, Podještědí, Českolipska a Pojizeří. Realizace projektu proběhla

ve spolupráci s vybranými kronikáři, starosty obcí a měst, muzejními pracovníky a zpravodaji, kteří spolupracovali na vyplnění dotazníků. Zpracování dotazníků zajistilo pověřené pracoviště a poskytlo NÚLK ve Strážnici v požadovaném termínu. Výsledek dotazníkové akce, která zmapovala oblast Libereckého kraje poslouží

jednak pro potřeby NÚLK Strážnice (plnění programu Koncepce účinnější podpory o tradiční lidovou kulturu), ale zároveň poskytl základ pro další výzkumnou práci dané oblasti.

V souvislosti s dotazníkovou akcí, týkající se lidové religiozity proběhla zároveň **fotodokumentace vybraných sakrálních staveb – kapliček, kostelů a dalších hmotných dokladů religiózních projevů**. Materiál byl zpracován do digitální podoby v programu Zoner. Materiál bude k dispozici

i badatelům, kteří se o danou problematiku zajímají. Protože muzeum není pro splnění tohoto úkolu personálně vybaveno (využívá kapacity 1 odborného pracovníka (etnologa), který současně zastává funkci ředitele organizace) využilo finanční prostředky především na úhradu dohod o provedení práce s brigádníky, kteří v regionu zajistili zpracování dotazníků, dále na cestovné, na vybavení pracoviště notebookem, pro možnost zpracování dotazníků přímo na místě a jejich převedení do počítačové databáze pracoviště. Ostatní prostředky byly využity na úhradu poštovné při rozesílání dotazníků, telefony a na kancelářské potřeby.

2008

V roce 2008 Muzeum Českého ráje jako pověřené pracoviště zajistilo zpracování dotazníkové akce, zaměřené na **Identifikaci a dokumentaci jevů tradiční lidové kultury v Libereckém kraji – téma**

- **Obyčejová tradice**. V rámci výzkumu proběhlo:

1. Zpracování dotazníkové akce, zaměřené na identifikaci a dokumentaci jevů, tzv. základní identifikaci
2. Fotodokumentace těchto jevů v průběhu obřadního roku ve vybraných lokalitách Libereckého kraje, využití dokumentace zpravodajů z předchozích let
3. Vytvoření databáze z dokumentace pořízené v roce 2008 a z dokumentace z předchozích let, získané od zpravodajů z regionu

Pro realizaci výzkumného úkolu byl sestaven tým pracovníků z pracovníků Muzea Českého ráje v Turnově, VŠ Liberec – obor muzeologie, fotografa. Realizace projektu proběhla ve spolupráci s vybranými kronikáři, muzejními pracovníky a zpravodaji, kteří budou garanty výše uvedených úkolů. Zpracování dotazníků zajistilo pověřené pracoviště a poskytlo NÚLK ve Strážnici v požadovaném termínu. Výběr lokalit byl dán soupisem obcí Libereckého kraje (216 obcí). Výsledek dotazníkové akce, která zmapovala oblast Libereckého kraje poslouží jednak pro potřeby NÚLK Strážnice (plnění programu Koncepce účinnější podpory o tradiční lidovou kulturu), ale zároveň poskytl základ pro další výzkumnou práci dané oblasti. Postupné vytváření databáze dokladů o obyčejové tradici zaplnilo mezeru v dosavadní dokumentaci, která nebyla v celé oblasti Libereckého kraje dosud žádným pracovištěm systémově vytvářena. Výsledek projektu bude k dispozici badatelům, kteří se o danou problematiku zajímají. Protože muzeum není pro splnění tohoto úkolu personálně vybaveno (využívá kapacity 1 odborného pracovníka (etnologa), který současně zastává funkci ředitele organizace) využilo finanční prostředky z grantu MKČR na úhradu dohod o provedení práce s garanty, kteří byli vybráni v jednotlivých regionech, dále na služby, spojené se zpracováním fotodokumentací výročních obyčejů a zpracováním dat.

2009

V roce 2009 Muzeum Českého ráje jako pověřené pracoviště zajistilo zpracování dotazníkové akce, zaměřené na **Identifikaci a dokumentaci jevů tradiční lidové kultury v Libereckém kraji – téma**

Lidový oděv, strava, doprava, obchod a trh. Muzeum Českého ráje jako pověřené pracoviště zajistilo zpracování v dotazníkové akci, zaměřené na identifikaci a dokumentaci jevů, tzv. základní identifikaci výše uvedených jevů. Pro realizaci výzkumného úkolu byl sestaven tým pracovníků, sestavený z pracovníků Muzea Českého ráje v Turnově, VŠ Liberec – obor muzeologie, etnologa (DPP). Realizace projektu proběhla ve spolupráci s vybranými kronikáři, muzejními pracovníky a zpravodaji, kteří byli garanty výše uvedených úkolů.

S garanty byly uzavřeny dohody o provedení práce. Zpracování dotazníků zajistilo pověřené pracoviště a poskytlo je NÚLK ve Strážnici v požadovaném termínu. Výběr lokalit byl dán soupisem obcí libereckého kraje. Výsledek dotazníkové akce, která mapuje oblasti libereckého kraje poslouží jednak pro potřeby NÚLK Strážnice (plnění programu Koncepce účinnější podpory o tradiční lidovou kulturu), ale zároveň poskytne základ pro další výzkumnou práci dané oblasti. Protože muzeum není pro splnění tohoto úkolu personálně vybaveno (využívá kapacity 1 odborného pracovníka etnologa, který současně zastává funkci ředitele organizace) využilo finanční prostředky především na úhradu dohod o provedení práce s garanty, kteří byli vybráni v jednotlivých regionech. Ostatní prostředky byly využity na úhradu poštovného.

4.1.2

Zajišťovat upřesňování pracovních termínů, pojmů a kategorií projevů a reálií pro systém identifikace a dokumentace prvků tradiční lidové kultury postihnutelných etnografickými metodami. Do této činnosti zapojit mimo jiné i Etnografickou komisi Asociace muzeí a galerií ČR a odborné komise Národopisné společnosti ČR. Tento přehled pracovních termínů, pojmů a kategorií jevů a reálií průběžně uveřejňovat pro potřeby odborné i širší veřejnosti na webových stránkách muzea.

Plnění:

Vladimíra Jakouběová – (MČR Turnov) - členka Hlavního výboru České národopisné společnosti (od r.1999), členka etnografické komise Asociace muzeí a galerií, členka Komise lidového stavitelství Asociace muzeí a galerií.

Jaroslav Slabý (VM Česká Lípa – člen etnografické komise AMG – ukončil pracovní poměr v roce 2009. Jitka Brožová (MÚ Brno – etnologie) – nastoupila v roce 2009.

Bohunka Krámská – historik, spravuje sbírku etnologie v Severočeském muzeu v Liberci.

4.1.3 Podporovat práce na vytváření standardního názvosloví projevů tradiční lidové kultury formou:

(a) seznamů a slovníkového zpracování jednotlivých projevů tradiční lidové kultury prezentovaného v samostatných publikacích a pomocí elektronických médií,

(b) regionální klasifikace tradiční lidové kultury na základě průzkumných projektů v terénu.

K tomu využívat mimo jiné grantových systémů.

Plnění:

Jakouběová – členka pracovního kolektivu, který zpracoval Heslář pro Vládní program Identifikace tradičních projevů lidové kultury, konzultant hesláře zpracovávaného Valašským muzeem v přírodě – Textil.

4.1.4 Koordinovat prostřednictvím vybraného národního odborného pracoviště činnost odborných institucí vedoucí k vytváření či rozvíjení stávajících systémů identifikace a zpracování záznamů jevů tradiční lidové kultury, hlavně vydáním nebo doplněním existujících metodických příruček ke zpracování sbírek (jejich evidence¹, využití centrální evidence sbírek podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, vytěžování archivních a knihovních fondů, odborná katalogizace atd.).

4.1.5 Vytvářet síť a databázi dobrovolných neprofesionálních dokumentátorů (zpravodajů) o jevech tradiční lidové kultury; poskytovat jim metodologickou pomoc.

Plnění:

MČR Turnov:

1. Seznámilo zástupce muzeí a galerií Libereckého kraje s Usnesením vlády České republiky ze dne 11. června 2003 č. 571 – Koncepte účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v regionech Libereckého kraje a s Konceptí pověřeného regionálního pracoviště Turnov

2. Vytvořilo seznam dobrovolných zpravodajů libereckého regionu (využití databáze kronikářů) a seznámilo kronikáře Libereckého kraje s Konceptí účinnější péče o TLK v Libereckém kraji.

4.2 Dokumentace projevů tradiční lidové kultury

4.2.1 Zpracovat koncepci dokumentace tradiční lidové kultury a navázat v její realizaci na Koncepti účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003–2008 (koncepte muzejnictví) projednanou a schválenou vládou dne 22. 1. 2003 usnesením číslo 87. Při přípravě koncepce úzce spolupracovat s orgány krajů, kulturními institucemi zřizovanými městy a Asociací muzeí a galerií.

Plnění:

V návaznosti na Usnesení Vlády České republiky ze dne 11. června 2003 č. 571 ke Koncepti účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice zpracovala v roce 2004 PhDr. V. Jakouběová materiál Koncepte účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v regionech Libereckého kraje, která je součástí opatření dokumentu Program rozvoje Libereckého kraje.

2004

1. V rámci finanční podpory MK ČR na program Koncepce tradiční lidové kultury byl v roce 2004 pověřeným pracovištěm MČR Turnov zahájen celoplošný výzkum lidového stavitelství Libereckého kraje. Byl proveden terénní a stavebně historický výzkum vybraných objektů lidové architektury v obci Modřišice (osada se zastoupením řady objektů patrové pojizerské architektury) ve srovnání s pramenným archivním materiálem ze sbírky Muzea Českého ráje v Turnově (stavební zaměření, fotodokumentace, stavební zaměření, srovnání s archivním materiálem). Dále bylo zdokumentováno cca 200 objektů lidové architektury v celém regionu Libereckého kraje. Předmětem výzkumu bylo zachycení současného stavu objektů a zařazení tohoto materiálu do sbírkového fondu fotoarchivu lidové architektury MČR Turnov. Muzeum využilo k této práci kapacity odborného pracovníka, který se zabývá dokumentací lidové architektury v regionu, dále dodavatele na stavebně historický průzkum, tj. stavební zaměření a 1 brigádníka (studenta etnologie na MU v Brně), který spolupracoval na zpracování srovnávací studie. Výsledek výzkumu poslouží jednak jako odborná studie dané problematiky, bude využíván pro potřeby stavebních úřadů a ochrany tradičních projevů lidové kultury v regionu (ochrana památek a ochrana území v Chráněné oblasti Českého ráje). Formou digitalizace záznamu bude tento materiál postupně zpřístupněn na webových stránkách organizace. Studie poslouží jako podklad pro plánované vydání publikace o tradiční lidové architektuře této oblasti. Z finančních prostředků grantu MKČR bylo dále pořízeno vybavení pracoviště – digitální fotoaparát, scanner a PC včetně programového vybavení pro práci s fotografickým materiálem.

2005

V rámci finanční podpory MK ČR na program Koncepce tradiční lidové kultury byla v roce 2005 provedena II. etapa terénního a stavebně historického výzkumu vybraných objektů lidové architektury ve vybraných lokalitách libereckého kraje. Fotografická dokumentace byla provedena v okrese Semily (Lomnicko, Jilemnicko, Turnovsko, Semilsko), Liberec (Českoústecko, Frýdlantsko) a Jablonec nad Nisou (Železnobrodsko, Tanvaldsko, Jizerské hory). Celkem bylo zdokumentováno cca 500 objektů lidového stavitelství. U vybraných objektů byl proveden stavebně historický průzkum (Šumburk, Zlatá Olešnice, Tanvald). U vybraných objektů byl proveden i dendrochronologický průzkum, který určil dataci jednotlivých objektů. V souvislosti s tím byly identifikovány nejstarší doklady hospodářských objektů na území libereckého kraje. Z fotografické dokumentace byla pořízena databáze v PC a srovnání s pramenným archivním materiálem ze sbírky Muzea Českého ráje v Turnově. Muzeum využilo k této práci kapacity odborného pracovníka, který se zabývá dokumentací lidové architektury v regionu, dále dodavatele brigádníků, kteří v terénu prováděli fotodokumentaci, dodavatele na stavebně historický průzkum, tj. stavební zaměření a dendrochronologické posouzení. Výsledek výzkumu byl mimo jiné využit pro kampaň Odboru cestovního ruchu města Turnova – Památky lidové architektury, dále je využíván stavebními úřady a Správou CHKO Turnov při posuzování ochrany tradiční lidové architektury v regionu.

2006

V rámci tohoto programu MČR Turnov pracovalo na projektu **Dokumentace výroby a prodeje perníků na Turnovsku** a v sousedních oblastech. Oblast Turnovska patří k lokalitám, kde tradice perníkářství má hluboké kořeny. První zprávy o výrobě jsou doloženy rokem 1335. Tato řemeslná tradice nebyla nikdy přerušena a zvláště v posledních deseti letech se objevila celá řada tvůrců, kteří se této výrobě věnují. Muzeum Českého ráje v řešeném úkolu zmapovalo a zdokumentovalo činnost těchto tvůrců, a to nejen z hlediska estetického (vzory, motivy, návaznost na původní tradici apod.), ale i z hlediska sociálně ekonomického. V tomto ohledu se projekt zabýval i způsobem odbytu, ekonomickými poměry tvůrců apod. Výběr lokalit provedl řešitel výzkumu tak, aby byly podchyceny tradiční a typické projevy v celé oblasti a zároveň aby byly podchyceny krajové zvláštnosti. Zdokumentována byla tvorba nejen současných tvůrců, ale i historické prameny k této problematice, byly zdokumentovány perníkářské formy ve sbírkách muzeí Libereckého kraje a sousedních měst Mnichova Hradiště a Jičína. Výsledek projektu tak významně přispívá k identifikaci tohoto tradičního řemesla a zároveň může sloužit i jednotlivým tvůrcům k získání zdrojů a historických podkladů pro tvorbu. Materiál bude k dispozici i badatelům, kteří se o danou problematiku zajímají. Protože muzeum není pro splnění tohoto úkolu plně personálně vybaveno, využilo přidělené finanční prostředky především na úhradu dohod o provedení práce se spolu řešiteli projektu – 1 studenta etnologie MÚ Brno a 1 spolupracovníka zpravodaje. Další prostředky byly využity na vybavení pracoviště (digitální fotoaparát pro potřeby spolupracovníků, osvětlovací zařízení pro fotodokumentaci, dovybavení PC pracoviště) dále na úhradu cestovního po regionu, poštovní a kancelářské potřeby.

2007

V roce 2007 proběhl terénní a stavebně historický výzkum vybraných objektů lidové architektury z oblasti Českého ráje, Pojizeří a Podještědí ve srovnání s pramenným archivním materiálem ze sbírky Muzea Českého ráje v Turnově (fotodokumentace, stavební zaměření, srovnání s archivním materiálem). Muzeum Českého ráje v Turnově vlastní ve své sbírce vzácný dokumentační materiál

- fotografie lidové architektury z období od roku 1895 a kresby a studie lidové architektury akademického malíře Jana Prouška z období příprav na Národopisnou výstavu československou v roce 1895. Tento materiál je v současné době vyhodnocen a zpracován. Proto se nabízí jeho porovnání se stavem v terénu. Předmětem výzkumu, který probíhá od roku 2004 byl výběr objektů, které jsou zachyceny na fotografiích a kresbách a dosud se v terénu nachází, jejich podrobná dokumentace, zaznamenání stavebních proměn a historie. Projekt byl zahájen v roce 2004. V roce 2005 proběhla jeho druhá etapa. III. etapa v roce 2007 pokračovala v dokumentaci dalších vybraných lokalit. Výzkum byl provázán s výzkumem v oblasti Českého ráje – území královehradeckého kraje, který realizovalo Muzeum hry v Jičíně – Mgr. Hana Macháčková. Muzeum využilo pro řešení projektu kapacity odborného pracovníka, který se zabývá dokumentací lidové architektury v regionu, dále dodavatele na stavebně historický průzkum, tj. stavební zaměření, dendrochronologii a brigádníků, kteří prodělali fotodokumentaci objektů v terénu. Materiál byl zpracován do digitální podoby v programu ZONER. V současné době databáze pracuje s cca 7000 snímky, které jsou vyhodnoceny. Výsledek výzkumu poslouží jednak jako odborná studie dané problematiky, ale je zde předpoklad, že bude využíván pro potřeby stavebních úřadů a ochrany tradičních projevů lidové kultury v regionu (ochrana památek a ochrana území v Chráněné oblasti Českého ráje) a projektu Geopark Český ráj – památka UNESCO. Finanční prostředky byly využity na úhradu mezd brigádníků, na úhradu letecké prospekce, dále služeb za zpracování stavebně historického výzkumu vybraných objektů a dendrochronologie.

2008

V rámci dokumentace památek řešilo v roce 2008 projekt **Dokumentace vybraných objektů lidové architektury ve vybraných lokalitách Libereckého kraje – IV. Etapu**, která měla za cíl vytvoření databáze dokumentace objektů lidového stavitelství v libereckém kraji. V rámci projektu Muzeum Českého ráje jako pověřené pracoviště zajistilo: fotodokumentaci vybraných objektů v obcích Libereckého kraje, leteckou prospekci obcí, dendrochronologii vybraných objektů (Ktová a Kacanovy), stavební zaměření vybraných objektů (Ktová a Kacanovy). Nad rámec projektu byla provedena digitalizace vybraných kreseb J. V. Scheybala a fotografií archivní povahy MUDr. J. Šolce a J. Scheybala st. Materiál doplnil stávající databázi o výsledek výzkumu ze sledovaného roku. Projekt terénní a stavebně historický výzkum vybraných objektů lidové architektury Libereckého kraje zahájilo MČR Turnov v roce 2004, Zahrnuje fotodokumentaci, stavební zaměření, dendrochronologii a srovnání s archivním materiálem. Muzeum Českého ráje v Turnově vlastní ve své sbírce vzácný dokumentační materiál – fotografie lidové architektury z období od roku 1895 a kresby a studie lidové architektury akad. mal. Jana Prouška z období příprav na Národopisnou výstavu československou v roce 1895. V roce 2007 získalo MČR Turnov významnou kolekci fotodokumentace

z 30. let 20. století. Tento materiál se postupně vyhodnocuje. Pro potřeby záchrany tradičního lidového stavitelství, jako významného fenoménu tradiční lidové kultury severovýchodních Čech je nutné zachycení současného stavu objektů a porovnání tohoto stavu s archivním materiálem. Předmětem výzkumu je tedy výběr objektů, jejich podrobná dokumentace, zaznamenání stavebních proměn a historie. IV. etapa pokračovala v dokumentaci dalších vybraných lokalit (okres Semily – Jilemnícko, Semilsko). Pro realizaci výzkumného úkolu byl sestaven tým pracovníků z 1 pracovníka Muzea Českého ráje v Turnově a externích pracovníků (VŠ etnologa, historika a studenta muzeologie, fotografa) a pracovníků firmy zajišťujících stavební zaměření a dendrochronologii. S těmito pracovníky byly uzavřeny dohody o provedení práce, část prací byla fakturována (služby). Výsledek výzkumu poslouží jednak jako odborná studie dané problematiky, ale je zde předpoklad, že bude využíván pro potřeby stavebních úřadů a ochrany tradičních projevů lidové kultury v regionu (ochrana památek a ochrana území v Chráněné oblasti Českého ráje) a projektu Geopark Český ráj – památka UNESCO. Formou digitalizace záznamu bude přístupný po dokončení i na www. stránkách organizace. Výběr lokalit provedl realizátor projektu tak, aby byly podchyceny tradiční a typické projevy celé oblasti a zároveň byly podchyceny krajové zvláštnosti v jednotlivých částech Libereckého kraje. Postupné vytváření databáze dokumentace lidového stavitelství zaplní mezeru v dosavadní dokumentaci, která nebyla v celé oblasti libereckého kraje dosud žádným pracovištěm systémově vytvářena. Finanční prostředky z grantu byly využity na DPP, faktury za služby a na úhradu kancelářských potřeb.

4.2.2 V muzeích² vytvářet odborné a ekonomické podmínky pro systematické výzkumy a dokumentaci projevů tradiční lidové kultury v terénu, ve specializovaných fondech archivů a knihoven pro archivní výzkumy a rešerše, na základě společně zpracované metodiky zajišťující vzájemnou srovnatelnost dat. Prioritně se věnovat projevům bezprostředně ohroženým zánikem.

Plnění:

MČR Turnov má velmi omezené podmínky pro systematické výzkumy a dokumentaci projevů tradiční lidové kultury. V současné době veškeré práce spojené s plněním Konceptce zajišťuje 1 kmenový pracovník – etnolog, který zároveň vykonává funkci ředitele organizace. Z prostředků získaných z grantů MKČR jsou na práce přijímáni brigádníci. S ohledem na jejich kvalifikaci však jimi odvedená práce podléhá kontrole pracovníka MČR Turnov. V roce 2008 podalo MČR Turnov opakovaně žádost zřizovateli o navýšení stavu pracovníků o 1 pracovníka na plnění úkolů vyplývajících z Konceptce. V roce 2009 se MČR Turnov podařilo získat ½ úvazku dokumentátora pro TLK (zástup za mateřskou dovolenou).

V Severočeském muzeu v Liberci a ve Vlastivědném muzeu a galerii v České Lípě, jež zřizuje Liberecký kraj, působí 2 etnologové. Pro budoucí období bude potřeba zapojit více tyto dva pracovníky do naplňování konceptce.

4.2.3 Budovat informační databáze dokumentačních fondů v muzeích, knihovnách, ústavech Akademie věd ČR a doporučit tuto činnost i ústavům vysokých škol. Zpřístupnit tyto databáze ve smyslu autorského zákona zdarma pro vědecké, výchovné účely a jiné další účely ve veřejném zájmu.

Plnění:

V rámci výzkumných projektů MČR Turnov jsou vytvářeny podklady pro informační databáze. Průběžně jsou archivována data v digitální podobě z výzkumů. Postupně je v rámci možností organizace prováděna digitalizace archivních materiálů a sbírek v muzeu uložených.

4.2.4 (a) Finančně podporovat doplňování sbírkových fondů akvizicemi z oboru tradiční lidové kultury.

(b) Veřejně oceňovat vhodnou formu dárcovství fyzických a právnických osob a dobrovolné sběratelství jevů a artefaktů tradiční lidové kultury, jsou-li dány k dispozici též veřejnosti.

Plnění: MČR Turnov nemá dostatek finančních zdrojů pro rozšiřování sbírek etnologie. Většinu předmětů získává darem. Nové přírůstky s odkazy na dárcy jsou pravidelně vystavovány v malém výstavním kabinetu, což přispívá k rozšíření zájmu veřejnosti. Výjimečnou akvizicí bude pozůstalost po PhDr. Janě Scheybalové, která je v současné době předmětem řízení. Převod sbírky do správy MČR Turnov doporučilo Ministerstvo kultury ČR v únoru tohoto roku na základě doporučení NÚLK ve Strážnici, Národní rady pro tradiční lidovou kulturu, Národopisné společnosti ČR, Asociace muzeí a galerií ČR, Etnologický ústav AVČR, Asociace muzeí a galerií, Česká archivní společnost, Ještědská pobočka, MěÚ Turnov, Pekařova společnost Českého ráje a odbor kultury Krajského úřadu v Liberci. Úřad pro zastupování majetku státu na základě tohoto doporučení doporučil převod sbírky do správy MČR Turnov. V současné době je sbírka uložena v depozitářích MČR Turnov, kde byla pro potřeby převodu odbornými pracovníky muzea, archiváři SOKa Semily a dalšími spolupracovníky muzea v loňském roce sepsána a ohodnocena.

Za období 2004-2009 získalo MČR Turnov darem a vlastním sběrem **213 nových přírůstků**. Ty nezahrnují předměty se sbírky Dr. Scheybalové (není doposud administrativně úřady vyřízeno).

Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě průběžně dle možností doplňují o předměty z regionu expozici lidového bydlení, prezentovanou ve Vísecké rychtě v Kravařích.

4.2.5 Založit a doplňovat zvláštní ústřední seznam mimořádně hodnotných nemotných projevů tradiční lidové kultury představujících nejvýznamnější prvky této části národního kulturního dědictví (dále jen Seznam dědictví tradiční lidové kultury). Periodicky sledovat a dokumentovat proměny jeho částí a veřejného užití, navrhnout právní zajištění dokonalejší péče o ně. Navrhovat UNESCO, aby zvláště unikátní prvky z tohoto Seznamu dědictví tradiční lidové kultury případně prohlásilo za "Mistrovská díla ústního a nemotného kulturního dědictví lidstva".³

² Muzei se v této koncepci míní všechny instituce, jejichž činnost vymezuje § 10 odst. 6 zákona č.122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

³ Jde o období Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO zřízeného podle Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví z r. 1972 a týkajícího se nemovitých památek. Udělování titulu „Mistrovského díla nemotného kulturního dědictví“ se realizuje od roku 2001.

Plnění: Pro uvedený seznam dědictví tradiční lidové kultury jsou v terénu shromažďovány podklady. Liberecký kraj nemá v současné době výrazné fenomény vyjma dokladů lidového stavitelství a lidové plastiky. Ty jsou předmětem zájmu výzkumných projektů muzea – viz bod 4.2.1.

4.2.6 Pověřit na národní úrovni a na regionální úrovni vybrané stávající odborné instituce funkcí informačních, školících a metodologických pracovišť pro dokumentaci tradiční lidové kultury a péči o ni (dále jen Regionální pracoviště), pro pořádání specializovaných školení pro dobrovolné dokumentátory (zpravodajce), profesionální pracovníky dokumentace, sbírek, konzervačních a restaurátorských pracovišť atd. Tato Regionální pracoviště pověřit vytvářením specializovaných databází (viz odst. 4.2.3, 4.2.9, 4.4.4) a poskytováním informací veřejnosti a metodické pomoci státní správě a samosprávě a odborným institucím v otázkách péče o tradiční lidovou kulturu.⁴ Regionální pracoviště budou odbornými garanty péče o tradiční lidovou kulturu v daném regionu, za tímto účelem budou shromažďovat informace o nejúspěšnějších postupech v uchovávání, prezentaci a předávání projevů tradiční lidové kultury (viz odst. 4.1.5, 4.3.4, 4.3.7, 4.4.4, 4.4.5 a 4.4.7).

Plnění: Dne 13.7.2004 přijala Rada Libereckého kraje usnesení č. 834/04/RK, kterým schválila Pověření Muzea Českého ráje v Turnově k výkonu odborného regionálního pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu v Libereckém kraji. Muzeum Českého ráje v Turnově se tímto stává odborným garantem péče o tradiční lidovou kulturu v daném regionu. Jako takové vykonává zejména následující činnosti:

1. Je pověřeno funkcí informačního, školícího a metodického pracoviště pro území Libereckého kraje.
2. Provádí dokumentaci tradiční lidové kultury a koordinuje její provádění na území Libereckého kraje.
3. Spolupracuje při identifikaci a zpracování záznamů o jevech tradiční lidové kultury
4. Spolupracuje s dobrovolnými dokumentátory a zpravodaji, vytváří jejich síť a poskytuje jim metodologickou pomoc.
5. Pořádá specializovaná školení pro dobrovolné zpravodaje a dokumentátory, profesionální pracovníky dokumentace a sbírek.
6. Vytváří specializované databáze z oblasti tradiční lidové kultury.
7. Poskytuje metodickou pomoc státní správě a samosprávě v oblasti tradiční lidové kultury.
8. Shromažďuje doklady o mimořádně hodnotných projevech tradiční lidové kultury v Libereckém kraji.
9. Shromažďuje informace o nejúspěšnějších postupech v uchovávání, prezentaci a předávání projevů tradiční lidové kultury a navrhuje je krajskému úřadu nebo Národnímu ústavu lidové kultury k popularizaci nebo je ve vlastní působnosti uveřejňuje.
10. Poskytuje informace veřejnosti.
11. Popularizuje a prezentuje shromážděné doklady o projevech tradiční lidové kultury formou výstav a publikací, organizuje výstavy z oborů tradiční lidové kultury, spojené s předváděním dalších projevů tradiční lidové kultury, např. technologické postupy, obřady, obyčeje, zvyky, zpěv a hudbu, tance atd. Využívá přitom i řemeslníků, interpretů a různých jiných demonstrátorů.
12. Spolupracuje s Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici v záležitostech péče o tradiční lidovou kulturu
13. Spolupracuje s Asociací muzeí a galerií, popř. dalšími nestátními institucemi působícími v tomto oboru.
14. V rámci Libereckého kraje doporučuje předkládání projektů a požadavků směřujících k zajištění o tradiční kulturu na území Libereckého kraje, do grantových programů Ministerstva kultury nebo jiných ústřední orgánů, popř. do grantových programů, vyhlášených Libereckým krajem.

Naplněné úkoly:

MČR Turnov:

1. Seznámilo zástupce muzeí a galerií Libereckého kraje s Usnesením vlády České republiky ze dne 11. června 2003 č. 571 – Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu a s Koncepcí pověřeného regionálního pracoviště Turnov.
2. Vytvořilo seznam dobrovolných zpravodajů libereckého regionu (využití databáze kronikářů) a seznámilo kronikáře Libereckého kraje s Koncepcí.
4. Zmapovalo činnost folklórních souborů libereckého regionu.
5. Zpracovalo databázi folklórních festivalů a slavností libereckého regionu.
6. Zahájilo celoplošný výzkum lidového stavitelství libereckého regionu – zpracování dotazníku pro pracovníky muzeí a dobrovolné zpravodaje (viz níže).

⁴ Jedním z úkolů by bylo také seznamovat nositele tradiční lidové kultury, a to autory, interprety, řemeslníky atd. s právy v oblasti duševního vlastnictví, zejména působit na organizátory folklórních festivalů, vedoucí folklórních souborů a na asociace lidových řemeslníků, popřípadě i obchodníků s jejich díly.

8. Realizovalo tvůrčí dílny pro školní mládež v oblasti tradičních lidových řemesel (viz níže).
9. Zpracovalo databázi pořádaných programů k výročním obřadům a obyčejům libereckého regionu.

4.2.7 Zajistit pravidelné zpracovávání přehledu regionálních akcí zacílených na uchování a prezentaci (šíření) projevů tradiční lidové kultury veřejnosti. V zájmu kompatibility a koordinovanosti údajů vydat vzorový list akce. Koncipovat získávání údajů a formu jejich zveřejnění s ohledem na jejich využití i pro kulturní turismus.

Plnění:

MČR Turnov:

1. Zmapovalo činnost folklórních souborů libereckého regionu.
2. Zpracovalo databázi folklórních festivalů a slavností libereckého regionu.
3. Zpracovalo databázi pořádaných programů k výročním obřadům a obyčejům libereckého regionu.

Ve spolupráci s informačními centry MČR Turnov zajišťuje zpracování a prezentaci přehledů akcí zacílených na uchování a prezentaci projevů tradiční lidové kultury (tištěné materiály, veletrhy cestovního ruchu aj.).

4.2.8 Vypracovat a průběžně doplňovat mimo jiné ve spolupráci s krajskými a obecními úřady celostátní soupis institucí a organizací zabývajících se problematikou tradiční lidové kultury. K tomu vypracovat vzorový evidenční list. Trvale aktualizovaný seznam prezentovat na www stránkách.

Plnění:

MČR Turnov zaslalo podklady NÚLK ve Strážnici.

4.2.9 Vytvořit centrální elektronickou databázi databází věnujících se tradiční lidové kultuře a její dokumentaci. Ekonomicky dořešit technické vybavení správce centrálních informačních databází pro účely péče o tradiční lidovou kulturu v České republice.

Plnění:

Pro vytvoření centrální databáze není regionální pracoviště MČR Turnov vybaveno ani personálně ani nemá dostatečné finanční zdroje.

4.2.10 Koordinovat tematickou strukturu úkolů výzkumu a vývoje.

Plnění:

MČR Turnov plní institucionální výzkumné projekty a podílí se na řešení projektů NÚLK ve Strážnici.

4.2.11 Využívat pro terénní výzkumy a dokumentaci tradiční lidové kultury studentských diplomových, ročníkových a seminárních prací a motivovat k tomu studenty mimo jiné specializovanými granty pro studentskou vědeckou činnost. Tím zároveň přispívat k lepší profesionální připravenosti mladých odborníků pro muzea a vědecké ústavy.

Plnění:

Etnolog MČR Turnov je vedoucím i oponentem řady ročníkových a diplomových prací z oboru etnologie. Spolupracuje se studenty UK Praha, TU Liberec, UJEP Ústí nad Labem a MU Brno. Studenti TU Liberec pravidelně absolvují v MČR praxe, podílejí se na řešení výzkumných projektů muzea z oboru etnologie. V roce 2008 a 2009 se významně podíleli na soupisu Scheybalovy sbírky.

4.3 Uchovávání tradiční lidové kultury

4.3.1 Nadále podporovat využívání vybraných prvků tradiční lidové kultury do výchovně vzdělávacího procesu na školách (základních školách, základních uměleckých školách, středních a odborných školách). Zároveň tuto problematiku využívat jako možného prostředku výchovy k toleranci, proti rasismu a xenofobii (například v rámci multikulturní výchovy). Využít prostoru, který nabízí současné i připravované kurikulární dokumenty (např. Rámcové vzdělávací programy a jejich realizace v podobě Školních vzdělávacích programů) pro poznávání, osvojování a předávání hodnot tradiční lidové kultury. Mělo by jít o kritickou integraci vybraných projevů tradiční lidové kultury do vzdělávacích obsahů různých vzdělávacích oblastí. Přitom je třeba klást důraz na respektování tradiční lidové kultury v nejširším významu tohoto slova a brát do úvahy nejen kulturu venkova, ale také kulturu městského prostředí v její stratifikaci. Tímto způsobem tak podporovat snahu o lepší porozumění mezi rozdílnými kulturními projevy, zvláště těmi, které nejsou zastoupeny v kultuře dominantní.

Plnění:

Interaktivní tvůrčí dílny

Interaktivní výukové dílny doprovázejí probíhající výstavy v MČR Turnov a na Dlaskově statku v Dolánkách. Cílem dílen je přiblížit vnímání dětí i dospělých tématu výstavy, vysvětlit souvislosti a formou hry a jemné didaktiky naučit novým výtvarným či řemeslným technikám. Tvůrčí řemeslné a výtvarné dílny se setkaly s velkým zájmem veřejnosti, probudily zájem o řemeslnou výrobu. Tento způsob práce s návštěvníkem pomáhá spojit představu o řemesle a výtvarném umění s reálnou rukodělnou aktivitou a zkušeností. Kromě zručnosti rozvíjejí dílny fantazii svých účastníků, kteří nacházejí v tvůrčích dílnách nejen inspiraci, ale zapojují hlavně vlastní představy a názory. Efektivním se ukazuje také propojení rukodělných technik s pracovními listy, které sledují samotný děj a téma výstavy či akce a doplňují tak dílny o vzdělávací rozměr.

Interaktivní tvůrčí dílny patří k dlouhodobým projektům MČR Turnov. Pracovníky muzea byly v období 2004–2009 realizovány dílny v Muzeu českého ráje v Turnově jako doprovodný program pořádaných výstav a na Dlaskově statku v Dolánkách:

- keramická dílna
- knihařská dílna
- dílna kašírování (masky)
- dílna výtvarná zaměřená na techniku akvarelu
- dílny velikonočních dekorací – zdobení výdunků, výroba tradičního velikonočního pečiva, pletení pomlázek, výroba dekorací z přírodních materiálů
- dílna řezbářská a loutkářská
- bylinkářská dílna
- sklářská dílna
- dílna zlatnická a šperkařská a dílna na zpracování drahých kamenů
- dílna zaměřená na tradiční způsoby zpracování ovoce a zelenin
- dílna zaměřená na výrobu tradičního pečiva
- dílna betlémská zaměřená na tradiční technologie a způsoby výroby betlémů
- dílna vánočních dekorací, zaměřená na výrobu předmětů z přírodních materiálů tradičními technikami

Tvůrčí dílny pro nejširší veřejnost pořádají v období adventu a Velikonoc i Oblastní galerie v Liberci a Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě.

Záchrana sbírky manželů Scheybalových

V souladu s Usnesením Okresního soudu v Jablonci nad Nisou spis 35 D 82/2008-2 se stalo MČR Turnov správcem dědictví po paní PhDr. Janě Scheybalové. V rámci tohoto pověření pracovníci MČR Turnov zpracovali odborný soupis předmětů sbírkové povahy. S ohledem na výjimečnost a význam této regionální sbírky, položkově. Předměty trojrozměrné byly oceněny jednotlivě, archiválie a knihovní jednotky jsou oceněny jako soubory (dva ze zaměstnanců MČR Turnov jsou soudní znalci – PhDr. Jakouběová, PhDr. Cogan – ocenění provedli bez nároku na náhradu za znalecký posudek). Na soupisu sbírky se podíleli v období od 2.5.2008 do 16. 8. 2008 pracovníci MČR Turnov, 3 brigádníci (mzda placena z prostředků MČR Turnov), 6 praktikantů z Technické univerzity Liberec (v rámci povinné praxe – placeno stipendium), a 1 externí pracovník (placen MěÚ v Jablonci nad Nisou). Všechny zapisované předměty byly předběžně očištěny, po zápisu jsou opětovně baleny a ukládány do krabic a obalů (tyto práce budou vzhledem k objemu sbírkových předmětů dokončeny v závěru měsíce srpna). Předměty zůstávají uloženy v depozitáři MČR Turnov, na místě, kam byly v dubnu 2008 přestěhovány z Kostelní ulice č. 1/6 v Jablonci nad Nisou. Výše uvedení pracovníci na záchraně a evidenci sbírky odpracovali celkem 3780 hodin. V roce 2009 byla sbírka postupně přemístěna do depozitářů MČR Turnov, inventarizována a dokumentována.

4.3.2. Zpracovat a vydat učební texty, obrazové a zvukové pomůcky pro školní a mimoškolní výchovu k poznávání a osvojování jevů tradiční lidové kultury tuzemských a evropských regionů.

Plnění:

Viz plnění bodu 4.3.1.

4.3.3. Poskytnout umělecko-řemeslným školám, které mají výuku tradičních řemesel obsaženu v učebních plánech, podporu pro zřizování a provoz metodicko-poradenských útvarů pro potřeby odborné i laické veřejnosti.

Plnění:

Ze strany uměleckých škol nebyl o danou problematiku zájem.

4.3.4 Zaměřit se více v Mezirezortní komisi Ministerstva kultury a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro mimoškolní dětské a mládežnické umělecké aktivity, výchovu uměním i k umění a kulturnímu dědictví, odborné umělecké školství na podporu osvojování si projevů tradiční lidové kultury; využívat ji k hledání nových forem tohoto osvojování prostřednictvím školní a mimoškolní výchovy a k jejich prosazování v pedagogické praxi i pro činnost Regionálních center zřízených podle odst. 4.2.6.

4.3.5 Postupně zvyšovat podíl státní správy na grantovém systému vzdělávání a školení organizovaných občanskými sdruženími v oblasti péče o tradiční lidovou kulturu, na nichž by se aktivně podílely i státní instituce a odborníci z uměleckých, akademických a universitních pracovišť.

4.3.6 Uplatnit v resortním programu výzkumu a vývoje jako priority vědecko-výzkumné aspekty úkolů uvedených v odstavcích 4.1.1, 4.1.2, 4.1.3, 4.1.4, 4.2.2, 4.2.3, 4.2.5, 4.3.1 a 4.3.2 této koncepce.

4.3.7 Provéřit účinnost a navrhnout případné zdokonalení pravidel pro udělování titulu "Nositel tradice lidových řemesel"⁵, jako zvláštní formu veřejného uznání mistrů lidových řemesel, kteří dokonale ovládají tradiční technologie a předávají je dalším následovníkům.

4.3.8 Navrhnout, případně zavést nástroje pro podporu dobrých výtvarných i užitných vlastností výrobků tradičních lidových řemesel.

4.3.9 Vytvořit Národní radu pro tradiční lidovou kulturu, která by působila jako poradní a koordinační komise Ministerstva kultury na celostátní úrovni, složenou z odborníků z oborů etnologie, sociologie, dějin umění, hudební, filmové a divadelní vědy, estetiky, architektury a techniky, z pracovníků školství a osvěty, médií, regionalistky i relevantních občanských sdružení apod. Jejím úkolem bude poskytovat rady a konzultace ve vztahu k péči o tradiční lidovou kulturu.

Plnění: V. Jakoubčová je členkou Národní rady pro tradiční lidovou kulturu (od roku 2004).

4.4 Šíření, prezentace a předávání hodnot tradiční lidové kultury

4.4.1 Zpracovat strategii prezentace tradiční lidové kultury veřejnosti.

Plnění:

V rámci Libereckého kraje obsaženo ve schválené Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v regionech Libereckého kraje.

4.4.2 Vystavovat v muzeích a galeriích hmotné artefakty z oborů tradiční lidové kultury, ale též předvádět různé další projevy tradiční lidové kultury, např. technologické postupy, obřady, obyčeje, zvyky, zpěv a hudbu, tance atd. Využívat přitom i řemeslníků, interpretů a různých jiných demonstrátorů. Rozvinout prostřednictvím grantového řízení systém pobídek a podpor pro výstavní projekty dalších subjektů za podmínky vysoké odborné kvality prezentace. Zvláštní pozornost věnovat rozvoji prezentace tradiční lidové kultury v muzeích v přírodě, která svými komplexními expozicemi a doprovodnými programy mohou působit specificky na širokou veřejnost, zejména školní mládež a rodiny s dětmi.⁶

Plnění:

V rámci toho programu MČR Turnov uspořádalo **Festival folklórních souborů Libereckého kraje** na Dlaskově statku v Dolánkách. Cílem projektu bylo vytvořit příležitost a prostor k setkání folklórních souborů regionu, prezentujících tradiční lidovou kulturu (lidová hudba, tanec, obyčeje) a příbuzných žánrů amatérské alternativní kultury (hudba, divadlo), a tím atraktivní formou seznámit veřejnost s kulturním potenciálem regionu. Umožnit

⁵ Titul je udělován podle nařízení vlády č. 5/2003 Sb., o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury, vychází z projektu UNESCO "Žijící lidské poklady"

⁶ Využit stávajícího Kolegia muzeí v přírodě Asociace muzeí a galerií k rozpracování specifických programů muzeí v přírodě.

návštěvníkům zapojit se do procesu oživení tradiční kultury např. účastí na této akci, aktivní účastí při demonstracích tradičních obřadů a obyčejů. Projekt byl zaměřen na záchranu a prezentaci kulturního dědictví Libereckého kraje a jeho kulturně souvisejících oblastí – Podkrkonoší a Pojizeří. Akce vytvořila příležitost a prostor i k setkání řemeslníků, prezentujících tradiční lidovou tvorbu a lidové výtvarné umění. Atraktivní formou tato akce seznámila veřejnost s kulturním potenciálem tohoto regionu, a přispěla tak k prezentaci a popularizaci práce hostujících národopisných souborů nebo řemeslníků. Snaha pořadatele přispět k oživení jevů tradiční lidové kultury byla naplněna.

MČR Turnov uspořádalo Festival amatérských loutkářských souborů

Pořady na Dlaskově statku se zaměřují na záchranu a prezentaci kulturního dědictví území regionu, především na záchranu a obnovu projevů tradiční lidové kultury. Do této oblasti patří i tvorba amatérských loutkářů. Pořady se obrací na nejširší veřejnost napříč věkovými, sociálními a národnostními skupinami obyvatelstva. Účinně tak oslovují také turisty z jiných krajů Čech a zahraničí přijíždějící do Českého ráje. Festival loutkářských souborů představil místní soubory a jejich hosty. Divadelní přehlídku doplnila výstava marionet a interaktivní dílny, zaměřená na práci se dřevem s cílem přiblížit lidem tradiční rukodělné techniky a tradiční řemesla.

Rovněž Oblastní galerie v Liberci a Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě každoročně pořádá Velikonoce a Vánoce ve svých objektech, jejichž součástí je i prezentace souborů, tradic, řemeslných rukodělných činností. Typické produkty regionů Libereckého kraje jsou prezentovány na veletrzích cestovního ruchu v republice i v zahraničí.

Dlouhodobé projekty:

Řezbářské symposium (od roku 1994)

Účastníci setkání jsou amatéři všech věkových kategorií. Někteří mají výtvarné školení, ale většinou z jiných oborů. Zájem účastníků a účast některých vede ke spolupráci s dalšími podobnými aktivitami, jako je např. Křivořezání (Křivoklát), řezba betlémů (Třebechovice) a nejbližší pořádané symposium v České Lípě, kam MČR exponáty shromážděné na výstavu v Turnově předává a výstava v České Lípě je tak pokračováním výstavy v Turnově. Tematicky toto setkání není omezeno, nechává prostor pro vlastní invenci přichozích autorů. Muzeum Českého ráje v Turnově se pořádání symposií ujalo s ohledem na skutečnost, že mnoho našich výstav a doprovodných programů muzea směřuje k "dobrovolné" rehabilitaci uměleckého řemesla a všech rukodělných technik (řemeslnické trhy s dílnami, zaměřenými na autentické předvádění živých řemesel). Akce je výjimečně zajímavá zejména pro školy, neboť žáci mají možnost nejen řezbáře případně sledovat, ale také si některé techniky vyzkoušet.

Staročeské řemeslnické trhy

Od roku 1995 pořádá MČR Turnov ve spolupráci se Spolkem přátel MČR a firmou Dobra Jaroslava Obročníka. Trhy tradičních řemesel, které se zaměřují na záchranu a prezentaci kulturního dědictví, především na záchranu uměleckořemeslné tvorby. Řemeslnické trhy jsou pořádány jako obsahově hodnotné, a přitom atraktivní setkání uměleckých řemeslníků s bohatým kulturním programem, v němž se prezentují amatérské folklórní, hudební a divadelní soubory a výkonní umělci. Atraktivní podívaná na práci mistrů uměleckého řemesla a hodnotná kulturní vystoupení jsou cenným příspěvkem v každoroční kulturní nabídce regionu. Staročeské trhy tradičních řemesel v Turnově patří k největším akcím podobného charakteru v Čechách. Město Turnov projekt podporuje stálou podporou 50 tis. Kč/rok.

4. Expozice a výstavy zaměřené na popularizaci tradiční lidové kultury 2004–2009:

(prezentace a popularizace tradiční lidové kultury)

Dlaskův statek – stálá expozice Narození svatba smrt

Dlaskův statek – stálá expozice Podomácká výroba v Pojizeří

Vrána letí nese děti

Receptář vánoční pokrmů

Chvála hlíny

Krajinou domova

Démoni a bytosti

Já bych rád k betlému

Vánoční receptář

Cyklus výstav a pořadů zaměřených na lidová řemesla na Dlaskově statku

(libreto a realizace expozic a výstav: V. Jakouběová)
Podomácká výroba v Pojizeří
Dřevo v lidové kultuře
Symboly Vánoc
J. V. Scheybal – etnograf, ilustrátor, sběratel
Barvy a vůně Vánoc
V babiččině kuchyni od tří králů do Vánoc

4.4.3 Podporovat v návaznosti na úkol uvedený ve 4.4.1 publikační a vydavatelskou činnost tematicky zaměřenou na tradiční lidovou kulturu.

Plnění:

Ediční činnost MČR Turnov nemá dostatečnou finanční podporu. Vlastní edice MČR Turnov nevydává z důvodů nedostatku finančních prostředků. MČR Turnov vydává pouze drobné studie, které rozmnožuje na vlastním zařízení. Etnolog MČR publikuje proto výsledky výzkumných projektů v periodických partnerských institucích. Významně se podílí na popularizaci projevů tradiční lidové kultury příspěvky do regionálních časopisů (Krkonoše, Hlasy a ohlasy Turnova, Od Ještěda k Troskám aj.) V roce 2007 byly zpracovány texty a obrazová dokumentace ke kapitole lidová kultura pro encyklopedii Český ráj.

K výše uvedeným výstavám jsou vytvářeny doprovodné texty v rozsahu 20-40 stran, MČR Turnov je z důvodu nedostatku finančních prostředků vyrábí vlastními prostředky. V roce 2009 byla s podporou grantů vydána publikace V babiččině kuchyni od tří králů do Vánoc, ve které autorka shrnuje výsledky dílčích projektů, zaměřených na obřadní rok a tradiční lidovou stravu v Pojizeří.

4.4.4 Zabezpečit dostupnost informací o tradiční lidové kultuře prostřednictvím specializovaných dokumentačních, koordinačních Regionálních pracovišť (viz odstavec 4.2.6), sítě knihoven, muzeí, archivů, vědeckých a odborných institucí.

Plnění: viz plnění bodu. MČR Turnov informuje veřejnost o programu Koncepce na svých www stránkách.

4.4.5 Podporovat prostřednictvím grantových systémů provádění a případně revitalizaci zvláště významných a ohrožených místních a regionálních obřadů, obyčejů a zvyků v místech jejich současné či nedávné existence.

Plnění: V rámci grantového programu kraje G 11 – Podpora kultury v Libereckém kraji mají pořádající subjekty možnost žádat o finanční podporu aktivit zaměřených na uchování a prezentaci místních tradic.

4.4.6 Považovat za prioritní při rozhodování o podpoře dokumentace a prezentace ty projevy, které jsou zahrnuty do Seznamu dědictví tradiční lidové kultury (viz odst. 4.2.5) a projevy bezprostředně ohrožené.

Plnění:

4.4.7 Podporovat prostřednictvím grantových systémů pořádání regionálních, národních a mezinárodních festivalů, přehlídek, soutěží a tvůrčích dílen.

Plnění: V rámci grantového programu kraje G 11 – Podpora kultury v Libereckém kraji mají subjekty možnost žádat o dotaci na uspořádání kulturních akcí v kraji.

4.4.8 Doplnit formy a způsoby veřejného oceňování⁷ jednotlivců, kolektivů, těles a organizací, které významně přispívají k naplňování péče o tradiční lidovou kulturu a k její ochraně nebo šíření. Oceňovat nejlepší výsledky interpretace a prezentace prvků tradiční lidové kultury.

Plnění:

Sdružení Český ráj ve spolupráci s dalšími organizacemi uděluje od roku 2006 certifikační značku řemeslníkům a výrobcům, kteří svojí produkcí navazují na tradiční řemesla. Cílem této aktivity je podpora místní výroby, jde také o zviditelnění kvalitních výrobků, které přímo v Českém ráji vznikají, dále potom o pomoc samotným výrobcům, aby bylo kde toto zboží prodávat a v neposlední řadě by tu do budoucna mohla fungovat vzájemná spolupráce mezi drobnými podnikateli, chovateli, pěstiteli a zpracovateli. Ocenění „Regionální produkt Český ráj“ uděluje odborná, certifikační komise. Při rozhodování jsou nejdůležitější dvě hlediska. Každý výrobek musí být alespoň z poloviny vyroben v regionu a zároveň musí být šetrný k životnímu prostředí. Výrobci mají právo značku užívat dva roky, poté mohou požádat o prodloužení. PhDr. Jakouběová je členkou certifikační komise.

⁷ Rozumí se pouze taková ocenění, která nejsou v rozporu s nařízením vlády č. 5/2003 Sb.

Každoročně hejtman Libereckého kraje oceňuje významné osobnosti kraje. Letos se dostalo uznání in memoriam Josefu V. Scheybalovi za celoživotní badatelskou a dokumentátorskou práci, mezi jiným i dokumentaci lidových staveb na Jablonecku. Výsledky jeho celoživotní práce jsou nyní ve sbírkách Muzea Českého ráje v Turnově.

4.4.9 Zajišťovat statisticko-ekonomická data s vyšší vypovídací hodnotou (např. data o návštěvnosti kulturních akcí pro veřejnost, výši výdajů veřejnoprávních rozpočtů na návštěvnost, počtu prezentačních akcí apod.) v návaznosti na bod 4.4.1.

Plnění:

Uvedené výstupy jsou obsaženy ve výročních zprávách kulturních příspěvkových organizací kraje, které jsou prezentovány na www stránkách organizací.

4.4.10 Podporovat, vznikne-li, občanské sdružení pro ochranu tradiční lidové kultury, které by ve spolupráci s kolektivními správci autorských a jim příbuzných práv⁸ dbalo na to, aby výtvořby tradiční lidové kultury byly při veřejném šíření využívány jen způsobem nesnižujícím jejich hodnotu.

4.5 Mezinárodní spolupráce

4.5.1 Podporovat mezinárodní spolupráci v oblasti rozšiřování a ochrany tradiční lidové kultury formou výměny koncepčních materiálů zaměřených na lepší péči o tradiční lidovou kulturu.

Plnění:

MČR Turnov spolupracuje na řadě projektů spojených s popularizací tradiční lidové kultury s institucemi z Euroregionu NISA – Regionalne muzeum Jawor, Muzeum v Žitavě a ve Zhořelci.

4.5.2 Podporovat formou příspěvku na provoz výměnu vědeckých a technických publikací, časopisů, audiovizuálních nosičů aj.

4.5.3 Podporovat formou příspěvku na provoz realizaci dvoustranných a mnohostranných projektů v oblasti dokumentace, prezentace a ochrany projevů tradiční lidové kultury.

Plnění „

V roce 2009 připravila PhDr. Jakouběová publikaci.

4.5.4 Podporovat formou příspěvku na provoz mezinárodní setkání odborníků a jejich zahraniční studijní cesty. Prioritně podporovat spolupráci se zeměmi Visegrádu a EU.

4.5.5 Podporovat výměnu kulturních hodnot tradiční lidové kultury v rámci vyhlašovaných státních výběrových dotačních řízení. Využívat k tomu také prováděcích plánů k uzavřeným dohodám o kulturní spolupráci s jednotlivými státy.

4.5.6 Podporovat participaci České republiky na speciálních programech a projektech mezivládních a nevládních organizací (UNESCO, Evropská unie, Visegrád aj.), pokud jsou nebo budou zaměřeny na oblast péče o tradiční lidovou kulturu.

4.5.7 Podporovat kulturní aktivity krajanů v zahraničí na poli tradiční lidové kultury formou jejího zprostředkování veřejnosti v jejich sídelních zemích.

⁸ Viz zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

Finanční zdroje 2004–2009 pro činnost regionálního pracoviště MČR Turnov

Rok	Zřizovatel KÚ na činnost regionálního pracoviště	Zřizovatel KÚ Liberec granty	MK ČR – grant	Město Turnov
2004	50.000 účelová dotace na vypracování koncepce pro liberecký kraj	50.000,- účelová dotace na vypracování koncepce pro liberecký kraj	48.000,- dokumentace LA	
		15.000,- grant cyklus pořadů Dl. statek		
2005		6 500,- grant akce Dlaskův statek	50 000,- dokumentace LA	12 050,- tvůrčí dílny
		10 000,- grant festival folklórních souborů	17 000,- přehlídka folkl. souborů	
2006			50 000,- dokumentace výroby perníků	7 545,- tvůrčí dílny
			80 000,- TLK dotazníky	11 480, Festival ochotnických souborů
2007			97 000,- TLK dotazníky	8 900,- tvůrčí dílny
			30 000,- dokumentace LA	
			15 000,- tvůrčí dílny	
2008			93 000,- TLK dotazníky obyčejně	17 450,- tvůrčí dílny
			32 000,- výstava J.V.Scheybal	
			27 000,- tvůrčí dílny	
			64 000,- dokumentace LA	
2009		30 000,- grant – odbor životního prostředí Publikace V babiččině kuchyni....	99 000,- TLK dotazníky	10 000,- Publikace V babiččině kuchyni...
			60 000,- Publikace V babiččině kuchyni...	

Zpracovala: PhDr. V. Jakouběová